

Nederlandse Mededingingsautoriteit

NMa

Aan

Ministerie van Financiën

T.a.v. de heer dr. J.A. Vijlbrief, thesaurier-generaal

Korte Voorhout 7

2500 EE Den Haag

Datum

18 DEC. 2012

Uw kenmerk

Ons kenmerk

7467/7

Bijlage(n)

Onderwerp

Project Roos

Geachte heer Vijlbrief,

Bert Jans,

Naar aanleiding van recente ontwikkelingen rond SNS Bank vragen wij gaarne uw aandacht voor onze visie op de mededingingsaspecten daarvan.

Het behoud van SNS Bank dient de stabiliteit van het Nederlands financieel systeem, waarbinnen SNS Bank als systeembank is aangewezen. Vanzelfsprekend hebben wij oog voor dit belang. Vanuit onze wettelijke taak om de concurrentie zo goed mogelijk te beschermen stellen wij het belang voorop om SNS Bank als onafhankelijke bank (onafhankelijk van de drie grootbanken) te behouden voor de Nederlandse markt.

De wijze waarop SNS zal worden behouden, staat nog niet vast. Naar wij begrepen wordt thans met name gedacht aan twee opties. De eerste bestaat uit overname van SNS Bank door een privaat investeringsfonds. De tweede optie voorziet in kapitaalinjecties door de Staat en door de drie Nederlandse grootbanken. Hieronder bespreken wij beide opties, waarbij we de opties plaatsen tegen de achtergrond van de mededingingssituatie in de bancaire sector. Wij tekenen daarbij aan dat wij onze beoordeling slechts konden baseren op eerder uitgevoerde analyses en algemene inzichten; De Nederlandsche Bank heeft in het proces aangegeven dat zij ons niet de marktgegevens mocht geven die nodig zijn voor een toegesneden, actuele benadering van de omvang van de mededingingseffecten.

De bancaire sector in Nederland is als geheel in hoge mate geconcentreerd en een aantal relevante markten binnen de sector moet als oligopolistisch worden gekwalificeerd. Uitgaande van cijfers over belangrijke bancaire producten, ontleend aan een analyse van de Europese Commissie in 2007, bedraagt het marktaandeel van de drie grootste banken bijvoorbeeld 96% voor

particuliere betaalrekeningen. Ook de markten voor zakelijke producten kennen hoge concentratiegraden (met gezamenlijke marktaandelen van de drie grootbanken rond de 90%). De concentratiegraad in Nederland steekt daarmee in vergelijking met andere Europese landen ongunstig af (zie het rapport van de Europese Commissie van 31 januari 2007 over de retail banking sector). De concentratiegraad is voorts in de laatste jaren nog toegenomen; zo werd onlangs nog Friesland Bank overgenomen door en geïncorporeerd in Rabobank.

Bij een dergelijke hoge concentratiegraad pleegt de concurrentiedruk verminderd te zijn en bestaat het risico van een collectieve machtspositie en marktcoördinatie (zie daarvoor onder meer de Richtsnoeren van de Europese Commissie inzake horizontale fusies, Pb EU van 05/02/2004). Een verslechtering van de marktstructuur en het afnemen van concurrentieprikkels zal naar verwachting leiden tot een verslechtering van de voorwaarden waartegen klanten producten en diensten kunnen afnemen. Hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan hogere hypotheekrentes of lagere spaarrentes.

Overname van SNS Bank door een kapitaalkrachtige investeerder zonder banden met de grootbanken lijkt ons een doeltreffend middel om SNS Bank de komende jaren als onafhankelijke bank te behouden en bedoelde risico's te vermijden. Aldus heeft de eerste optie zonder meer onze voorkeur. Goed denkbaar is overigens dat deze optie een op grond van de mededingingsregels te melden concentratie oplevert

De tweede optie voorziet onder meer in kapitaalinjecties (investeringen) door de grootbanken waartegenover aandeelhouderschap komt te staan. Hoewel aan deze optie zodanig vorm lijkt te worden gegeven dat er geen sprake is van een ingevolge de mededingingsregels te melden concentratie, staat deze optie nog wel bloot aan toetsing overeenkomstig artikel 6 Mw én artikel 101 VWEU (het kartelverbod).

Zonder een oordeel te geven over de verenigbaarheid van deze optie met het kartelverbod, wijzen wij op de risico's van deze optie voor de mededinging. De waarde van de investeringen van de drie grootbanken is direct afhankelijk van de winstgevendheid van SNS bank. De banken krijgen daarmee ieder voor zich maar wellicht ook gezamenlijk belang bij de winstgevendheid van SNS Bank. Dat kan een verlagend effect hebben op de concurrentieprikkels van de grootbanken ten opzichte van SNS bank en ten opzichte van elkaar. Voorts is het denkbaar dat SNS in haar commerciële beleid rekening zal houden met de belangen van haar geldschietters. Een en ander hangt onder meer af van de omvang van de deelneming en van het marktaandeel van SNS bank op de verschillende productmarkten. Gezien de bezwaren en onzekerheden heeft de tweede optie niet onze voorkeur

Mocht desondanks ervoor worden gekozen de grootbanken in enige vorm te laten deelnemen in het kapitaal van SNS bank, dan verdient het aanbeveling om als onderdeel van de transactie zeker te stellen dat de deelneming van de grootbanken een tijdelijk karakter heeft en uit te werken op welke manier dat geëffectueerd wordt. Daarnaast is het aan te bevelen om op te nemen dat men

open blijft staan voor een overname door een sterke (buitenlandse) onderneming en dat het bestuur van SNS Bank zelfstandig haar commercieel beleid kan bepalen. Als dat voor de verkoopbaarheid van het aandeel van belang is, dan kan aan de tijdelijkheid worden vormgegeven door, in plaats van de verkoop te koppelen aan een vast tijdstip, haar afhankelijk te maken van een bepaalde toekomstige omstandigheid.

Ten slotte maken wij nog een opmerking over staatssteun als zelfstandige oplossing. Staatssteun heeft, mits tijdelijk, in een geconcentreerde markt voordelen boven deelneming door andere banken (vergelijk de bijdrage van de Europese Commissie aan de OESO conferentie van 10 augustus 2010 over de *failing firm defense* en fusies tussen banken). Uit het feit dat de voorgelegde oplossing al voor een belangrijk deel staatssteun inhoudt (kapitaalinjecties door de Staat en staatsbedrijf ABN-AMRO), leiden wij af dat in casu ook verdergaande staatssteun binnen de EU-criteria zou kunnen passen. Mocht staatssteun gepaard gaan met het verkrijgen van zeggenschap door de staat, dan kan de steun voorts leiden tot een meldingsplichtige concentratie.

Op nadere vragen zijn wij altijd bereid een toelichting te geven.

Een brief van gelijke strekking heb ik verzonden aan de heer Sijbrand, directeur van De Nederlandsche Bank.

Met vriendelijke groet,

De Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit

namens deze,

Henk Don
lid van de Raad van bestuur

